

Województwo lubuskie

Język niemiecki

**Sprawozdanie z egzaminu maturalnego
w roku 2019**

Opracowanie:

Marek Sławiński (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Bożena Niebrzydowska (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży)

Izabela Darecka-Marczak (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku)

Opieka merytoryczna

Ludmiła Stopińska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Beata Trzcińska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Współpraca

Beata Dobrosielska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Agata Wiśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Pracownie ds. Analiz Wyników Egzaminacyjnych okręgowych komisji egzaminacyjnych

Opracowanie dla województwa lubuskiego

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Przemysław Mróz

Anna Sperling

Michał Pawlak

Andrzej Popiół

Język niemiecki

Poziom podstawowy

1. Opis arkusza

Arkusz egzaminacyjny z języka niemieckiego na poziomie podstawowym składał się z 40 zadań zamkniętych różnego rodzaju (wyboru wielokrotnego, prawda/fałsz, zadań na dobieranie) oraz jednego zadania otwartego rozszerzonej odpowiedzi. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności w czterech obszarach: rozumienia ze słuchu (15 zadań zamkniętych), rozumienia tekstów pisanych (15 zadań zamkniętych), znajomości środków językowych (10 zadań zamkniętych) i tworzenia wypowiedzi pisemnej (1 zadanie otwarte). Zadania na rozumienie ze słuchu były oparte na nagranych tekstach, odtworzonych podczas egzaminu z płyty CD, natomiast zadania na rozumienie tekstów pisanych i zadania na znajomość środków językowych były oparte na tekstach autentycznych lub adaptowanych zamieszczonych w arkuszu egzaminacyjnym. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (1 punkt za każde zadanie zamknięte oraz 10 punktów za wypowiedź pisemną).

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 1. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających		871
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	468
	z techników	423
	ze szkół na wsi	31
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	320
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	193
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	327
	ze szkół publicznych	814
	ze szkół niepublicznych	57
	kobiety	581
	mężczyźni	290
	bez dysleksji rozwojowej	817
	z dysleksją rozwojową	54

* Dane w tabeli dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

Z egzaminu zwolniono 1 ucznia – laureata Ogólnopolskiej Olimpiady Języka Niemieckiego.

Tabela 2. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	2
	słabowidzący	-
	niewidomi	-
	słabosłyszący	-
	niesłyszący	-
	ogółem	2

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		14 maja 2019 r.	
Czas trwania egzaminu		120 minut	
Liczba szkół		115	
Liczba zespołów egzaminatorów*		2	
Liczba egzaminatorów*		47	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ² (art. 44zzz)		2	

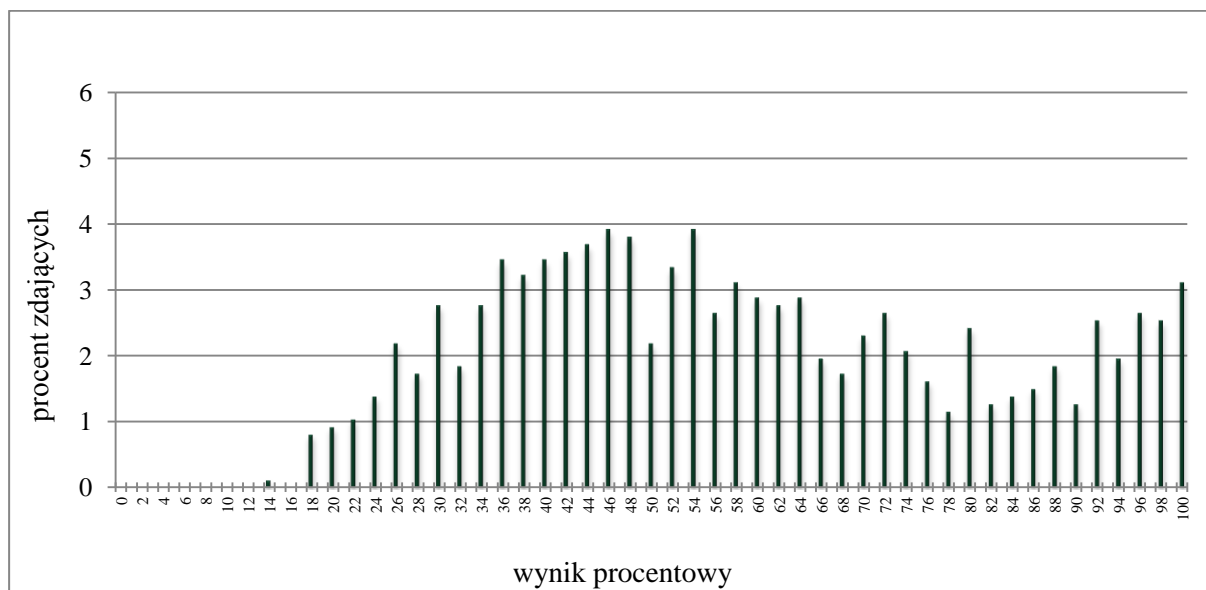
* Dane dotyczą obu poziomów egzaminu (podstawowego i rozszerzonego) łącznie.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016, poz. 2223, ze zm.).

² Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2019, poz. 1481).

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

Wykres 1. Rozkład wyników zdających

Tabela 4. Wyniki zdających – parametry statystyczne*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)	Odsetek sukcesów**
ogółem	871	14	100	56	46; 54	58	22	92
w tym:								
z liceów ogólnokształcących	468	14	100	68	100	67	23	95
z techników	403	18	100	46	44	49	18	88
bez dysleksji rozwojowej	817	14	100	56	46	59	22	92
z dysleksją rozwojową	54	18	100	48	36	54	23	87

* Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

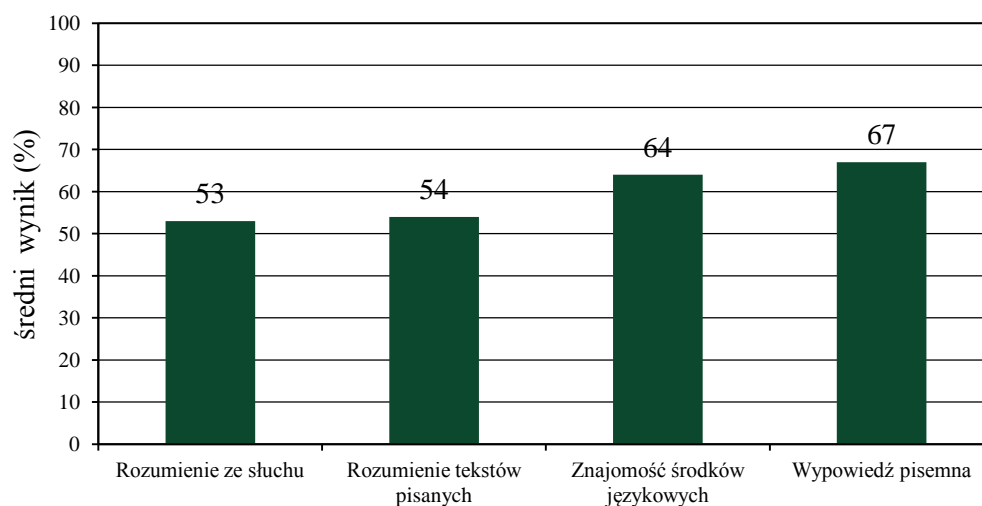
** Dane dotyczą tegorocznych absolwentów, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych.

Poziom wykonania zadań

Tabela 5. Poziom wykonania zadań

Wymagania ogólne	Numer zadania	Wymagania szczegółowe / Kryteria	Poziom wykonania zadania (%)
II. Rozumienie wypowiedzi (ustnych) tj. Rozumienie ze słuchu	1.1.	2.3) Zdający znajduje w tekście określone informacje.	80
	1.2.		55
	1.3.		63
	1.4.		57
	1.5.		51
	2.1.	2.4) Zdający określa intencje nadawcy/autora tekstu.	36
	2.2.	2.1) Zdający określa główną myśl tekstu.	43
	2.3.	2.1) Zdający określa główną myśl tekstu.	57
	2.4.	2.4) Zdający określa intencje nadawcy/autora tekstu.	49
	3.1.	2.3) Zdający znajduje w tekście określone informacje.	55
	3.2.		71
	3.3.	2.5) Zdający określa kontekst wypowiedzi.	52
	3.4.	2.5) Zdający określa kontekst wypowiedzi.	49
	3.5.	2.3) Zdający znajduje w tekście określone informacje.	36
	3.6.		45
	II. Rozumienie wypowiedzi (pisemnych) tj. Rozumienie tekstów pisanych	4.1.	3.2) Zdający określa główną myśl poszczególnych części tekstu.
4.2.		39	
4.3.		67	
4.4.		31	
5.1.		3.3) Zdający znajduje w tekście określone informacje.	60
5.2.		3.4) Zdający określa intencje nadawcy/autora tekstu.	58
5.3.		3.1) Zdający określa główną myśl tekstu.	61
6.1.		3.3) Zdający znajduje w tekście określone informacje.	61
6.2.			37
6.3.			47
6.4.			58
6.5.		3.1) Zdający określa główną myśl tekstu.	64
7.1.		3.6) Zdający rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu.	52
7.2.			62
7.3.	56		
I. Znajomość środków językowych	8.1.	1. Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	71
	8.2.		68
	8.3.		85
	8.4.		86
	8.5.		36
	9.1.	1. Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	42
	9.2.		69
	9.3.		66
	9.4.		41
	9.5.		77

I. Znajomość środków językowych III. Tworzenie wypowiedzi IV. Reagowanie na wypowiedzi tj. Wypowiedź pisemna	10.	5.3) Zdający przedstawia fakty z przeszłości [...]. 5.5) Zdający wyraża i uzasadnia swoje opinie [...]. 5.6) Zdający przedstawia opinie innych osób. 5.8) Zdający opisuje intencje, [...] nadzieje i plany na przyszłość.	treść	77
		7.2) Zdający [...] przekazuje informacje i wyjaśnienia. 7.7) Zdający wyraża emocje (np. radość, niezadowolenie, zdziwienie).	spójność i logika wypowiedzi	74
		1. Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	zakres środków językowych	62
			poprawność środków językowych	48

Wykres 2. Średnie wyniki zdających w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności.

Poziom rozszerzony

1. Opis arkusza

Arkusz egzaminacyjny z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym składał się z 29 zadań zamkniętych różnego rodzaju (wyboru wielokrotnego, zadań na dobieranie) oraz 9 zadań otwartych, w tym 8 krótkiej i 1 rozszerzonej odpowiedzi. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności w czterech obszarach: rozumienia ze słuchu (12 zadań zamkniętych), rozumienia tekstów pisanych (13 zadań zamkniętych), znajomości środków językowych (4 zadania zamknięte i 8 zadań otwartych krótkiej odpowiedzi) oraz tworzenia wypowiedzi pisemnej (1 zadanie otwarte rozszerzonej odpowiedzi). Zadania na rozumienie ze słuchu były oparte na nagranych tekstach, odtworzonych podczas egzaminu z płyty CD, natomiast zadania na rozumienie tekstów pisanych oraz zadania na znajomość środków językowych były oparte na tekstach autentycznych lub w minimalnym stopniu adaptowanych zamieszczonych w arkuszu egzaminacyjnym. Znajomość środków językowych była sprawdzana na krótkich tekstach lub za pomocą niepowiązanych ze sobą zdań. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 50 punktów (1 punkt za każde zadanie zamknięte lub otwarte w obszarach rozumienia ze słuchu, rozumienia tekstów pisanych i znajomości środków językowych oraz 13 punktów za wypowiedź pisemną).

2. Dane dotyczące populacji zdających

Tabela 6. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym*

Liczba zdających		337
Zdający rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym	z liceów ogólnokształcących	221
	z techników	116
	ze szkół na wsi	1
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	103
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	57
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	176
	ze szkół publicznych	310
	ze szkół niepublicznych	27
	kobiety	229
	mężczyźni	108

* Dane w tabeli dotyczą wszystkich tegorocznych absolwentów.

Z egzaminu zwolniono 1 ucznia – laureata Ogólnopolskiej Olimpiady Języka Niemieckiego.

Tabela 7. Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Zdający rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	-
	słabowidzący	-
	niewidomi	-
	słabosłyszący	1
	niesłyszący	-
	ogółem	1

3. Przebieg egzaminu

Tabela 8. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		14 maja 2019 r.	
Czas trwania egzaminu		150 minut	
Liczba szkół		82	
Liczba zespołów egzaminatorów*		2	
Liczba egzaminatorów*		47	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez zdającego w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez zdającego prawidłowego przebiegu egzaminu	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez zdającego	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzenia egzaminu	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcie karty odpowiedzi)	0
Liczba wglądów ² (art. 44zzz)		1	

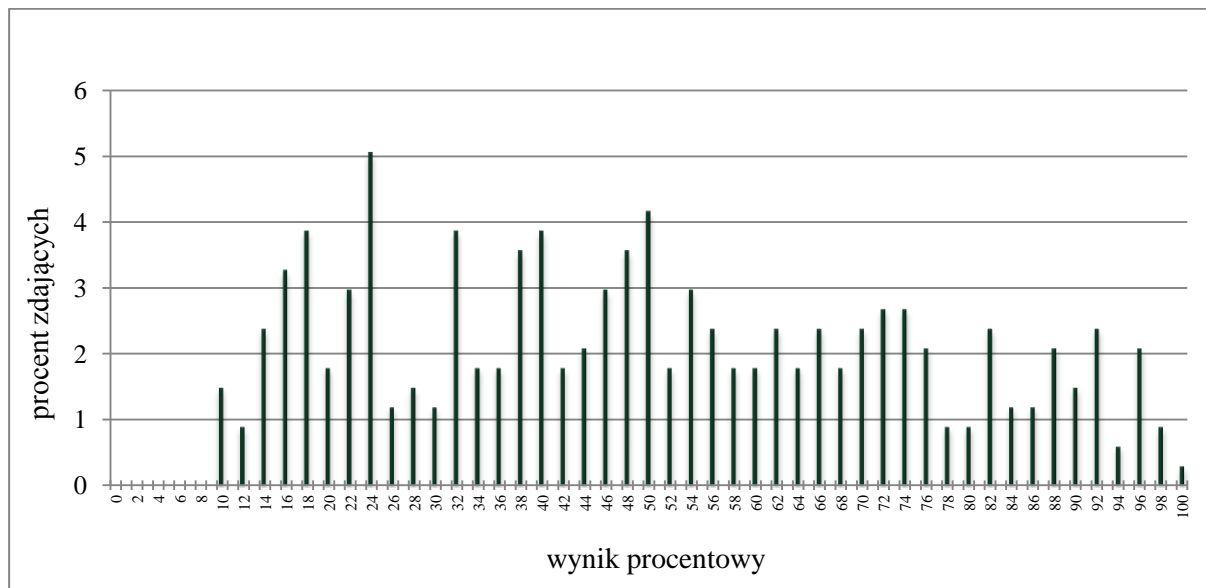
* Dane dotyczą obu poziomów egzaminu (podstawowego i rozszerzonego) łącznie.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2016, poz. 2223, ze zm.).

² Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2019, poz. 1481).

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki zdających

Wykres 3. Rozkład wyników zdających

Tabela 9. Wyniki zdających – parametry statystyczne*

Zdający	Liczba zdających	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
ogółem	337	10	100	48	24	50	24
w tym:							
z liceów ogólnokształcących	221	10	100	58	48; 54	59	22
z techników	116	10	96	27	24	34	19

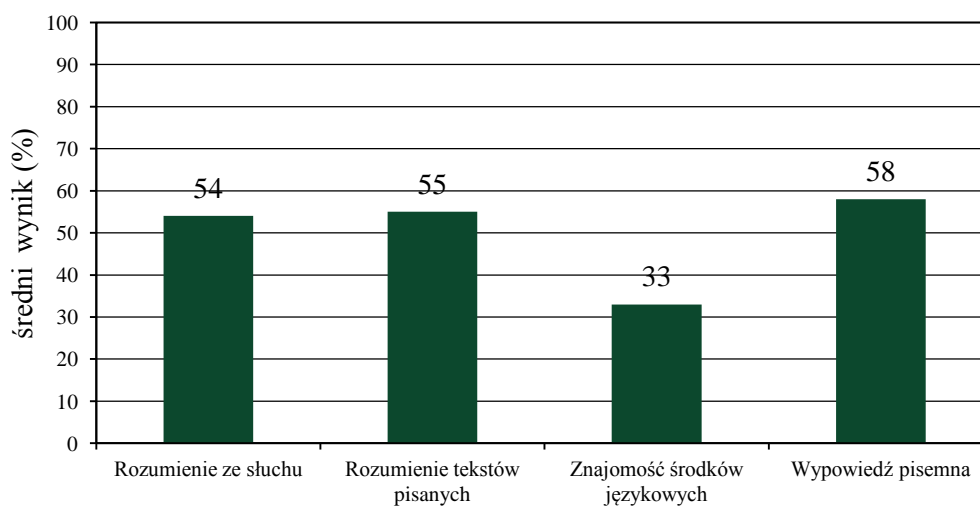
* Dane dotyczą tegorocznych absolwentów. Parametry statystyczne są podane dla grup liczących 30 lub więcej zdających.

Poziom wykonania zadań

Tabela 10. Poziom wykonania zadań

Wymagania ogólne	Numer zadania	Wymagania szczegółowe / Kryteria	Poziom wykonania zadania (%)
II. Rozumienie wypowiedzi (ustnych) tj. Rozumienie ze słuchu	1.1.	2.1) Zdający określa główną myśl tekstu.	73
	1.2.	2.1 R) Zdający oddziela fakty od opinii.	53
	1.3.	2.4) Zdający określa intencje nadawcy/autora tekstu.	70
	2.1.	2.3) Zdający znajduje w tekście określone informacje.	76
	2.2.		65
	2.3.		56
	2.4.		56
	3.1.	2.3) Zdający znajduje w tekście określone informacje.	46
	3.2.		39
	3.3.		44
	3.4.		34
	3.5.	2.1) Zdający określa główną myśl tekstu.	38
	II. Rozumienie wypowiedzi (pisemnych) tj. Rozumienie tekstów pisanych	4.1.	3.3) Zdający znajduje w tekście określone informacje.
4.2.		70	
4.3.		64	
4.4.		55	
5.1.		3.6) Zdający rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu.	61
5.2.			61
5.3.			46
5.4.			47
6.1.		3.3) Zdający znajduje w tekście określone informacje.	40
6.2.		3.4) Zdający określa intencję nadawcy/ autora tekstu.	57
6.3.		3.3) Zdający znajduje w tekście określone informacje.	65
6.4.			47
6.5.		3.1) Zdający określa główną myśl tekstu.	35
I. Znajomość środków językowych	7.1.	1. Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	67
	7.2.		48
	7.3.		50
	7.4.		42
	8.1.	1. Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	43
	8.2.		25
	8.3.		19
	8.4.		25
	9.1.	1. Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	18
	9.2.		31
	9.3.		15
	9.4.		12

I. Znajomość środków językowych III. Tworzenie wypowiedzi tj. Wypowiedź pismenna	10.	5.1) Zdający opisuje [...] zjawiska i czynności. 5.2 R) Zdający przedstawia w logicznym porządku argumenty za i przeciw danej tezie lub rozwiązaniu. 5.4) Zdający relacjonuje wydarzenia z przeszłości. 5.5) Zdający wyraża i uzasadnia swoje opinie, poglądy i uczucia. 5.7) Zdający przedstawia zalety [...] różnych rozwiązań [...]. 5.8) Zdający opisuje intencje, [...] nadzieje i plany na przyszłość . 5.12) Zdający stosuje zasady konstruowania tekstów o różnym charakterze. 5.13) Zdający stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji.	zgodność z poleceniem	65
		spójność i logika wypowiedzi	69	
		zakres środków językowych	50	
		poprawność środków językowych	45	
		1. Zdający posługuje się bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].		

Wykres 4. Średnie wyniki zdających w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności.

Komentarz

Poziom podstawowy

Maturzyści, którzy przystąpili do egzaminu z języka niemieckiego na poziomie podstawowym, uzyskali średnio 58% punktów.

Najwyższe wyniki zdający uzyskali za zadanie sprawdzające tworzenie wypowiedzi pisemnej (średni wynik – 67%). Nieco gorzej poradzili sobie z zadaniami sprawdzającymi znajomość środków językowych (średni wynik – 64%). Najniższe wyniki zdający otrzymali za zadania sprawdzające rozumienie tekstów pisanych i rozumienie ze słuchu (średni wynik odpowiednio – 54% i 53%).

W obszarze rozumienia ze słuchu maturzyści osiągnęli zróżnicowane wyniki za zadania sprawdzające ogólne rozumienie tekstu (średni wynik – 48%). Najlepiej opanowali umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji (średni wynik za zadania 1.1.–1.5 oraz 3.1., 3.2., 3.5. i 3.6. – 57%). Za zadania 3.3. i 3.4., sprawdzające umiejętność określania kontekstu wypowiedzi, średni wynik wyniósł 51%. Najwięcej trudności sprawiły maturzystom natomiast zadania sprawdzające określanie intencji nadawcy/autora tekstu (średni wynik za zadania 2.1. i 2.4. wyniósł – 43%).

Przyjrzyjmy się zadaniu 3.5., które okazało się najtrudniejsze spośród wszystkich zadań w obszarze rozumienia ze słuchu.

3.5. Warum ist der Fahrer in Eile?

- A. Er soll seine Frau von der Arbeit abholen.
- B. Er ist zu einem Geschäftstreffen verabredet.
- C. Er muss seinen Sohn zum Kindergarten bringen.

Transkrypcja:

Kobieta: Guten Tag, Sie haben Ihr Handy beim Fahren benutzt.

Mężczyzna: Entschuldigung, aber ich musste dringend meine Frau anrufen, weil ich unseren Sohn nicht vom Kindergarten abholen kann.

Kobieta: Warum haben Sie dann nicht angehalten?

Mężczyzna: Ich habe es leider eilig und ich möchte nicht zu spät zum nächsten Termin mit einem Kunden kommen.

Kobieta: Sie wissen doch, dass das Handy am Steuer verboten ist. Das kostet Sie 60 Euro.

Tylko 36% maturzystów poprawnie rozwiązało to zadanie. Na podstawie usłyszanego krótkiego dialogu maturzyści powinni wskazać przyczynę pośpiechu kierowcy. O tym, że powodem pośpiechu jest spotkanie biznesowe, świadczą słowa wypowiedziane przez mężczyznę: *ich möchte nicht zu spät zum nächsten Termin mit einem Kunden kommen*. Atrakcyjna dla zdających była odpowiedź C. Część maturzystów uznała, że kierowca musi zawieźć syna do przedszkola i dlatego się śpieszy. Maturzyści prawdopodobnie błędnie powiązali usłyszane w nagraniu słowa *vom Kindergarten abholen* z użytym w zadaniu sformułowaniem *zum Kindergarten bringen*. Być może zdający nie znali też wyrażenia *in Eile sein*, które zostało wykorzystane w trzonie zadania.

W obszarze rozumienia ze słuchu najmniej problemów sprawiło maturzystom zadanie 1.1. 80% zdających prawidłowo stwierdziło, że informacja *Robert Spieß hat sein Abitur als älterer Mensch bestanden* jest zgodna z treścią wysłuchanego tekstu. Z pytania skierowanego do mężczyzny zdający mogli dowiedzieć się, że zdawał on maturę w wieku 72 lat. Zdający zrozumieli sformułowanie *als älterer Mensch*. Prawdopodobnie dlatego ustalenie właściwego rozwiązania okazało się łatwe.

Spośród zadań sprawdzających globalne rozumienie tekstu trudne dla maturzystów okazało się zadanie 2.1. Sprawdzało ono umiejętność określania intencji nadawcy/autora tekstu.

Fragment zadania:

- B.** Diese Person lädt zu einer Zusammenarbeit ein.
- D.** Diese Person will sich mit jemandem verabreden.
- E.** Diese Person stellt die Ergebnisse einer Befragung vor.

2.1.
Nummer 1
D

Transkrypcja:

Nummer 1

Mężczyzna:

Hallo Julia, hast du heute Nachmittag Zeit? Im Jugendzentrum gibt es ein Treffen mit fünf Österreichern, die einen Weltrekord aufgestellt haben. Sie haben fast vier Tage lang ferngesehen: 92 Stunden. Das Treffen könnte interessant sein. Wenn du willst, können wir zusammen hingehen. Treffen wir uns um 17.00 Uhr bei mir zu Hause? Ruf mich doch bitte kurz zurück!

36% zdających poprawnie rozwiązało to zadanie, wybierając odpowiedź **D**. Intencją mówiącego było zaproszenie Julii na spotkanie z Austriakami, którzy pobili rekord świata w oglądaniu telewizji. Zdania (...) *hast du heute Nachmittag Zeit? / Wenn du willst, können wir zusammen hingehen. Treffen wir uns um 17.00 Uhr bei mir zu Hause?* wskazywały wyraźnie na zachętę do wspólnego spędzenia czasu. Większość zdających rozwiązała jednak zadanie błędnie. Trudny dla zdających okazał się prawdopodobnie czasownik *sich verabreden*, który był zastosowany w zadaniu. Atrakcyjna dla niektórych zdających była odpowiedź B. Tekst zawierał wprawdzie zaproszenie, ale nie była to zachęta do współpracy. Nieliczni zdający wybrali błędną odpowiedź E. Do wyboru tego rozwiązania być może skłoniło ich kilka liczb zawartych w tekście, które skojarzyli z wynikami ankiety.

Lepiej zdający poradzi sobie z zadaniami określającymi kontekst wypowiedzi (3.3. i 3.4.). Poniżej przykład zadania 3.3.

3.3. Was ist die Frau von Beruf?

- A.** Polizistin.
- B.** Verkäuferin.
- C.** Psychologin.

Transkrypcja:

Mężczyzna: Mich interessiert, was in Ihrem Beruf am wichtigsten ist.

Kobieta: In meinem Beruf muss man ein guter Psychologe sein. Wir müssen uns zum Beispiel verschiedene unangenehme Kommentare von Falschparkern anhören und dabei ruhig bleiben. Wir haben oft mit Menschen zu tun, die aufgeregt sind.

Mężczyzna: Leute, die in einem Geschäft arbeiten, könnten doch dasselbe sagen.

Kobieta: Stimmt, aber wir tragen eine größere Verantwortung. Man kann diese zwei Berufe nicht vergleichen. Wenn wir einen Kriminellen jagen, kann das lebensgefährlich sein.

Poprawnie rozwiązało to zadanie 52% maturzystów. Na podstawie usłyszanego krótkiego dialogu maturzyści mieli określić, kim z zawodu jest kobieta. W tekście do zadania nie podano wprost, że chodzi o zawód policjantki, ale kontekst wskazywał na ten zawód i wykluczał odpowiedzi B. i C. Aby wskazać prawidłowe rozwiązanie, trzeba było m.in. zrozumieć, że w tym zawodzie ponosi się większą odpowiedzialność niż w zawodach psychologa lub sprzedawczyni i że zawód ten jest niebezpieczny dla życia. Część zdających wybrała odpowiedź C. Być może powiązali podany w zadaniu zawód *Psychologin* z usłyszanym w nagraniu zdaniem: *In meinem Beruf muss man ein guter Psychologe sein*. Zdający nie zwrócili uwagi na kontekst, w którym pojawił się wyraz *Psychologe*. Dotyczył on umiejętności, jaką powinna posiadać policjantka. Nieliczni abiturienti zdecydowali, że rozmówczynią jest sprzedawczyni (odpowiedź B.). Prawdopodobnie zasugerowali się usłyszaną w nagraniu informacją o osobach pracujących w sklepie: *Leute, die in einem Geschäft arbeiten, könnten doch dasselbe sagen*.

W obszarze rozumienia tekstów pisanych najlepiej opanowaną umiejętnością okazało się określanie intencji nadawcy/autora tekstu. W zadaniu 5.2. poprawnej odpowiedzi udzieliło 58% zdających. Nieco niższe wyniki maturzyści uzyskali za zadania 7.1.–7.3., sprawdzające umiejętność rozpoznawania związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu, oraz za zadania 4.1.–4.4., 5.3. i 6.5., sprawdzające umiejętność określania głównej myśli tekstu oraz głównej myśli poszczególnych części tekstu (średni wynik – odpowiednio 57% i 53%). W zadaniach sprawdzających umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji średni wynik wyniósł 53%. (Poprawnych odpowiedzi udzieliło od 37% do 61% zdających.)

Wśród zadań sprawdzających umiejętność określania głównej myśli tekstu oraz głównej myśli poszczególnych części tekstu wyniki zadań były najbardziej zróżnicowane. Przyjrzyjmy się najłatwiejszemu zadaniu 4.3. oraz najtrudniejszemu zadaniu 4.4.

Fragment zadania:

- C. Bei Lärm nicht telefonieren
- D. Vor einem Treffen anrufen
- E. Musik hören in öffentlichen Verkehrsmitteln

4.3.	E

Nach der Schule oder Arbeit möchte man sich entspannen. Wer in der Bahn oder im Bus seine Lieblingsband hören will, kann das gerne tun. Aber dann sollte man unbedingt Kopfhörer benutzen. Eine hohe Lautstärke kann die Mitfahrer sehr stören. Man sollte daran denken, dass man nicht alleine ist.

4.4.	C

Was kann man tun, wenn das Handy klingelt und die Musik in einer Disco oder auf einer Geburtstagsparty laut ist? Vor allem sollte man nicht laut in den Hörer sprechen. In so einer Situation sollte man dem Anrufer eine Nachricht schicken und ihn kurz informieren, dass man später zurückruft.

W zadaniu 4.3. poprawnej odpowiedzi E. udzieliło 67% zdających. Dotyczyła ona słuchania muzyki w publicznych środkach lokomocji. Tekst do zadania 4.3. zawierał nazwy środków lokomocji: *in der Bahn oder im Bus* oraz informację o słuchaniu muzyki, która może zakłócać spokój innych podróżujących: *Eine hohe Lautstärke kann die Mitfahrer sehr stören*.

W zadaniu 4.4. 31% zdających wskazało poprawną odpowiedź C. jako odpowiedni nagłówek do tego tekstu. Odpowiedź ta wynikała z informacji zawartej w tekście, że nie należy mówić głośno do mikrofonu, lecz wysłać dzwoniącemu wiadomość o późniejszym kontakcie telefonicznym.

Atrakcyjnym rozwiązaniem dla maturzystów były nagłówki D. i E. Można przypuszczać, że maturzyści wybierali odpowiedź D., gdyż w tekście wystąpił rzeczownik *Anrufer*, który kojarzyli z czasownikiem *anrufen*. Nie zauważyli, że choć oznacza on osobę dzwoniącą, to w tekście nie ma mowy o kontakcie z tą osobą przed spotkaniem. Odpowiedź E. mogła być atrakcyjna ze względu na zawartą w zadaniu informację o słuchaniu muzyki i przekazaną w tekście informację o pobycie na dyskotecce.

Spośród zadań sprawdzających umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji najwięcej problemów przysporzyło maturzystom zadanie 6.2.

6.2. Was macht der Schwiegersohn von Willi Dejung seit dem 1. April dieses Jahres?

- A. Er leitet einen neuen Schuhladen.
- B. Er arbeitet halbtags in einer Bäckerei.
- C. Er macht eine Ausbildung als Kaufmann.
- D. Er führt offiziell die Schuhmacherwerkstatt.

Fragment tekstu:

Das Geschäft ist ein Familienunternehmen. Willi Dejungs Tochter Christine steht mit ihm im Laden, sie nimmt die Schuhe an. Nach ihrer kaufmännischen Ausbildung stieg sie sofort ins Geschäft des Vaters ein. Auch sein Schwiegersohn Andreas Motz hat 20 Jahre halbtags in der Werkstatt mitgearbeitet, obwohl er hauptberuflich als Bäcker arbeitete. Dieses Jahr, am 1. April, hat er seine Bäckerstelle aufgegeben und ist nun offiziell Geschäftsführer. Das bedeutet aber nicht, dass Willi Dejung nicht mehr arbeitet. „Wenn er nicht mehr arbeiten würde, würde er krank werden“, lacht seine Tochter.

Prawidłowo rozwiązało to zadanie 37% zdających. Wybranie poprawnej odpowiedzi **D.** wymagało zrozumienia fragmentu tekstu, z którego można się dowiedzieć, że zięć pana Dejunga, Andreas Motz, od 1. kwietnia zaczął kierować zakładem obuwniczym: *er (...) ist nun offiziell Geschäftsführer*. Część maturzystów wybrała jednak błędną odpowiedź B. W tekście wystąpił wyraz *halbtags*. Być może dlatego niektórzy zdający wybierali odpowiedź B., w której znalazł się ten sam wyraz.

W tej części arkusza sprawdzana była także umiejętność rozpoznawania związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu (średni wynik za zadanie 7. – 57%). Warto przyjrzeć się zadaniu 7.1., z którym zdający mieli większe problemy.

Fragment zadania:

- A. Die Gäste sollen meine Schuhe nicht unbedingt sehen.
- B. Also bitte ich immer alle meine Gäste, das nicht zu tun.

Fragment tekstu:

Ich werde euch etwas erzählen. Ich habe gern Besuch in meiner Wohnung. Aber ich mag es nicht, wenn Leute ihre Schuhe ausziehen. **7.1. B** Auf der anderen Seite laufe ich auch gern ohne Pantoffeln durch meine Wohnung und hasse es, wenn ich dann schmutzige Füße habe.

Poprawną odpowiedź **B.** wybrało 52% maturzystów. Wskazanie tej odpowiedzi wymagało od zdających zrozumienia występującego przed luką wyrażenia *Schuhe ausziehen* oraz występującej po luce informacji o chodzeniu bez butów. Najczęściej wybraną błędną odpowiedzią była opcja A. Maturzyści sugerowali się prawdopodobnie słowem *Schuhe*, które wystąpiło przed luką i w rozwiązaniu A. Nie zauważyli, że zdanie *Goście niekoniecznie muszą oglądać moje buty.* nie łączy się logicznie z dalszą częścią tekstu, tzn. z informacją, że autor lubi chodzić po mieszkaniu bez pantofli, ale nie chce sobie brudzić stóp.

Zadania w obszarze znajomości środków językowych okazały się umiarkowanie trudne. Zadanie 9., polegające na wyborze opcji, która oddaje sens wyróżnionego zdania, okazało się trudniejsze niż zadanie 8., polegające na uzupełnieniu luk w tekście podanymi wyrazami. (średni wynik – odpowiednio 59% i 69%).

Analiza wyników uzyskanych za rozwiązanie poszczególnych zadań pozwala stwierdzić, że zadania sprawdzające znajomość struktur gramatycznych były dla zdających łatwiejsze niż te, które dotyczyły znajomości leksyki. Wyjątek stanowi zadanie 8.5. Było ono najtrudniejsze spośród zadań sprawdzających znajomość struktur leksykalno-gramatycznych, a jednocześnie jednym z najtrudniejszych zadań w całym arkuszu egzaminacyjnym.

Es gibt 38 verschiedene Hochschulen und Universitäten und unzählig viele **8.5.** _____ und kleine Galerien.

8.5.

- A. Museen
- B. Museum
- C. Museums

To zadanie poprawnie rozwiązało 36% zdających. Wynik uzyskany za to zadanie pokazuje, że zdający nie potrafili wybrać liczby mnogiej rzeczownika *Museum*. Zdający zastosowali tu nieprawidłową zasadę tworzenia liczby mnogiej, charakterystyczną dla odmiany rzeczowników pochodzenia obcego, polegającą na dodaniu do rzeczownika litery -s. Część maturzystów zaznaczyła błędną odpowiedź C., sądząc, że przy tworzeniu liczby mnogiej należy zastosować końcówkę -s, tak jak przy tworzeniu liczby mnogiej takich rzeczowników jak *Auto*, *Disko* itd.

Zadania 9.1. oraz 9.4., sprawdzające znajomość słownictwa, były również dużym wyzwaniem dla zdających.

9.1. X: Was machst du mit diesem Regal?

Y: **Ich habe die Absicht**, es weiß zu streichen.

- A. Ich habe vor
- B. Es scheint mir
- C. Mir macht es Spaß

Poprawnej odpowiedzi **A.** udzieliło 42% maturzystów. Niektórzy zdający wybrali błędną opcję B. – *Es scheint mir*. Niska wybieralność odpowiedzi **A.** może świadczyć o tym, że zdający rozumieli podany tutaj fragment zdania tylko w odniesieniu do czasownika *mieć*, a nie jako wyrażenie oznaczające planowanie.

9.4. X: **Ist dein Freund in eine neue Wohnung umgezogen?**

Y: Ja, vorige Woche.

- A. Hat dein Freund die Wohnung renoviert?
- B. Hat dein Freund die Wohnung vermietet?
- C. Hat dein Freund die Wohnung gewechselt?

To zadanie poprawnie rozwiązało 41% zdających. Wykazali się oni znajomością czasowników związanych z zakresem tematycznym *dom*, czyli *renovieren*, *vermieten*, *wechseln*. Atrakcyjną dla zdających była odpowiedź B., co świadczy o braku znajomości słownictwa dotyczącego przeprowadzki (*umziehen*, *die Wohnung wechseln*) i wynajmu mieszkania (*die Wohnung vermieten*).

W obszarze znajomości środków językowych – i jednocześnie w całym arkuszu – najłatwiejsze okazały się zadania 8.3. i 8.4. Średni wynik za rozwiązanie zadań wyniósł odpowiednio 85% i 86% punktów. Połączenie *Viele Menschen* zawarte w zadaniu 8.3. należy do struktur, które dość często występują w różnorodnych tekstach. Być może dlatego nie sprawiło ono zdającym większych problemów. Konieczność użycia przyimka *auf* przed wyrazem *Straße* również nie budziła wątpliwości maturzystów.

Zadanie 10. polegało na napisaniu e-maila o nagrodzie pieniężnej zdobytej w konkursie na najciekawszy artykuł prasowy. Na podstawie analizy wyników uzyskanych za tworzenie wypowiedzi pisemnej można wnioskować, że maturzyści dobrze poradzi sobie z tworzeniem własnego tekstu. Zdający uzyskali za zadanie średnio 67% punktów. Wysoki średni wynik w kryterium treści (77%) świadczy o tym, że przekazanie informacji określonych w poleceniu nie sprawiło maturzystom większych trudności. Najlepiej poradzi sobie z realizacją czwartego podpunktu polecenia, który wymagał poinformowania, na co przeznaczą nagrodę pieniężną. Na podstawie informacji otrzymanych od egzaminatorów można stwierdzić, że maturzyści mieli problemy z realizacją 3. podpunktu polecenia, który dotyczył reakcji rodziców na sukces.

W kryterium spójności i logiki tekstu średni wynik wyniósł 74%. Za zakres środków językowych zdający uzyskali średnio 62%. Najniższy średni wynik (48%) otrzymali za poprawność środków językowych.

Poziom rozszerzony

Maturzyści, którzy przystąpili do egzaminu maturalnego z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym, uzyskali średnio 50% punktów.

Najwyższy średni wynik zdający osiągnęli za zadania sprawdzające tworzenie wypowiedzi pisemnej (58%). Nieco trudniejsze okazały się zadania sprawdzające rozumienie ze słuchu i rozumienie tekstów pisanych (średni wynik wyniósł odpowiednio 54% i 55% punktów). Najtrudniejsze okazały się zadania sprawdzające znajomość środków językowych (średni wynik – 33%).

W obszarze rozumienia ze słuchu maturzyści poradzili sobie lepiej z zadaniami sprawdzającymi ogólne rozumienie tekstu (zadania 1.1., 1.3. oraz 3.5. – średni wynik 60%) niż z tymi, które wymagały znalezienia określonych informacji w tekście (zadania 2.1.–2.4. oraz 3.1.–3.4. – średni wynik 52%).

Najłatwiejsze spośród zadań sprawdzających globalne rozumienie tekstu okazało się zadanie 1.3., które wymagało określenia intencji nadawcy/autora tekstu. Poprawnie rozwiązało je 70% maturzystów. W nagraniu polecano udział w międzynarodowym konkursie językowym, a zadaniem zdających było określenie intencji autora tekstu.

Najtrudniejsze okazało się natomiast zadanie 3.5., które sprawdzało umiejętność określania głównej myśli tekstu.

3.5. Wovon spricht der Professor?

- A. Vom Einsatz eines Roboters an der Uni.
- B. Von einer neuen Studienrichtung – Robotik.
- C. Von seiner Veröffentlichung über Androiden.
- D. Von seinen Vorlesungen über Androiden in Japan.

Poprawnej odpowiedzi **A.** udzieliło 38% zdających. O tym, że tekst dotyczy zastosowania robotów na uniwersytecie świadczą następujące fragmenty nagrania: *Wann haben die Studenten bemerkt, dass sie einen Roboter vor sich haben? / Schließlich fiel jedoch einigen Studentinnen auf, dass die Bewegung der Lippen und das, was sie hörten, nicht ganz übereinstimmten. Dadurch entdeckten sie, dass*

ein Roboter vor ihnen stand. / Ich wollte, dass die Studenten den Eindruck haben, dass ich persönlich vor ihnen stehe. Część zdających wybrała błędną odpowiedź C. Prawdopodobnie nie znali znaczenia słowa *Veröffentlichung*, które wystąpiło w zadaniu. W tekście profesor Schärfe wiele razy mówił o swoich wystąpieniach publicznych, które zdający prawdopodobnie rozumieli jako *Veröffentlichung*.

Umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji sprawdzana była w zadaniach 2.1.–2.4. oraz 3.1.–3.4., w których zdający osiągnęli najbardziej zróżnicowane wyniki. Poprawnych odpowiedzi udzieliło od 34% do 76% zdających.

Zadanie 2.1. okazało się najłatwiejszym w obszarze rozumienia ze słuchu. Tekst do tego zadania dotyczył uprawiania różnych dyscyplin sportowych. 76% zdających wybrało poprawną odpowiedź **C.** *Diese Person hat unterschiedliche Sportdisziplinen ausprobiert.* Na poprawne rozwiązanie wskazywał fragment, w którym kobieta informowała o różnorodnych dyscyplinach sportu, które uprawiała: *Ich habe schon seit meiner Kindheit verschiedene Sportarten ausgeübt, (...) von Fußball über Eishockey bis hin zum Rudern.*

Zadanie 3.4., sprawdzające tę samą umiejętność, sprawiło maturzystom najwięcej trudności.

3.4. Wie ist die Beziehung des Professors zu seinem Doppelgänger?

- A. Er betrachtet ihn als seinen Bruder.
- B. Er empfindet Freude bei einem Wiedersehen.
- C. Er mag ihn so wie seinen ehemaligen Professor.
- D. Er redet mit ihm wie mit einem Arbeitskollegen.

Fragment transkrypcji:

Kobieta: Und was für eine Beziehung haben Sie zu Ihrem Doppelgänger?

Mężczyzna: Ich weiß, dass er eine Maschine ist, und ich habe kein Problem, ihn im Büro zurückzulassen, wenn ich heimgehe. Aber manchmal, wenn ich morgens hereinkomme und ihn sehe, dann lächle ich und freue mich, als ob ich einen alten Freund treffen würde. Menschen können Gefühle für Androiden entwickeln. Das hat mir auch der japanische Professor erzählt, der ähnliche Erfahrungen mit seinem Androiden hatte.

Prawidłowo rozwiązało to zadanie 34% maturzystów. Wskazanie poprawnej odpowiedzi **B.** wymagało zrozumienia fragmentu tekstu, w którym profesor Schärfe informuje, że cieszy się, gdy widzi swojego sobowtóra. Atrakcyjna okazała się błędna odpowiedź D. Można przypuszczać, że maturzyści sugerowali się oni słowami profesora Schärfe (...) *als ob ich einen alten Freund treffen würde*. Nie zwrócili uwagi na to, że informacje o kontakcie z sobowtorem przedstawione w tekście nie dotyczą kolegi z pracy i że profesor Schärfe nie wspomina o rozmowie ze swoim sobowtorem, lecz o odczuwaniu radości z ponownego spotkania.

Warto także zwrócić uwagę na zadanie 1.2., które sprawdzało umiejętność oddzielenia faktów od opinii.

1.2. Welcher Satz ist nur eine Meinung und keine Tatsache?

- A. Schlafmangel trägt zu Übergewicht bei.
- B. Klimaanlage beeinflussen das Körpergewicht.
- C. Essen am späten Abend verursacht Übergewicht.

Transkrypcja tekstu 2.:

Wir bekommen viele Fragen zum Thema Abnehmen, zum Beispiel: Macht Essen nach 17.00 Uhr dick? Verursacht langes Schlafen Übergewicht? In unserer Sendung versuchen wir, diese Fragen zu klären. Zuerst zum Schlaf: Wer weniger als fünf Stunden schläft, leidet häufiger an Übergewicht, haben Forscher herausgefunden. Viele Studien zeigen auch, dass Menschen, die in klimatisierten Räumen arbeiten, dicker sind. Denn der Körper muss sich nicht mehr an unterschiedliche Raumtemperaturen anpassen und verbraucht weniger Kalorien. Aber ob spätes Essen unser Körpergewicht negativ beeinflusst, ist völlig unklar. Die wenigen Untersuchungen, die es gibt, haben das nicht bestätigt.

Poprawnej odpowiedzi **C.** udzieliło 53% maturzystów, którzy uznali to zdanie za opinię. Wskazywała na to zawarta w tekście informacja, że niejasny jest wpływ późnego jedzenia na przyrost masy ciała, gdyż nie potwierdziły tego badania. Kluczowe dla udzielenia poprawnej odpowiedzi były zdania: *Aber ob spätes Essen unser Körpergewicht negativ beeinflusst, ist völlig unklar. Die wenigen Untersuchungen, die es gibt, haben das nicht bestätigt*. Maturzyści, którzy wybrali błędne opcje A. lub B. nie zwrócili uwagi na to, że zawarte w nich informacje o wpływie na nadwagę (zbyt krótkiego snu oraz przebywania w klimatyzowanych pomieszczeniach) nie są opiniami, lecz faktami, które zostały poparte badaniami.

W obszarze rozumienia tekstów pisanych zdający lepiej poradzi sobie z zadaniami sprawdzającymi umiejętność znajdowania określonych informacji w tekście (zadania 4.1.–4.4. oraz 6.1., 6.3., 6.4. – średni wynik 59%) niż z tymi, które sprawdzały ogólne rozumienie tekstu (zadania 6.2., 6.5. – średni wynik 46%).

Najtrudniejsze w obszarze rozumienia tekstów pisanych okazało się zadanie 6.5., które wymagało określenia głównej myśli tekstu.

6.5. Was ist der Hauptgedanke des Textes?

- A. Alte Bücher eignen sich für den Urlaub.
- B. Der Abschied von gedruckten Büchern fällt nicht schwer.
- C. Der Wert von gedruckten Büchern nimmt immer mehr zu.
- D. Der technische Fortschritt hat eine neue Ära für Bücherleser eingeleitet.

Poprawną odpowiedź **D.** wybrało 35% zdających. Autor tekstu opisywał próbę sprzedaży książek, towarzyszących mu przez wiele lat. W antykwariacie zaproponowano mu za nie niewielką sumę pieniędzy. Narrator jest świadomy, że wynika to ze zmian, jakie dokonały się na rynku czytelnictwa: *Dies lag nicht an meinen Büchern, sondern an dem leichten Zugang zu E-Books*. Nadmienia on też, że dziesięć lat temu mógł sprzedać starą książkę za jedną czwartą ceny nowej. Najczęściej wybieraną nieprawidłową odpowiedzią była opcja C. Być może zdający zasugerowali się zawartymi w tekście informacjami, że w dzisiejszych czasach przybywa książek: *8,5 Milliarden Bücher stehen einer Schätzung nach in deutschen Haushalten herum. Mit jedem Jahr kommen über 300 Millionen neue dazu*. Nie zwrócili uwagi na to, że w tekście chodzi o zwiększanie się ilości książek drukowanych, a nie ich wartości.

Za zadania sprawdzające umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji zdający uzyskali zróżnicowane wyniki (od 40% do 70% poprawnych odpowiedzi).

Przyjrzyjmy się najtrudniejszemu zadaniu.

6.1. Bastian nahm das Buch in die Hand,

- A. weil es ihn irgendwie anzog.
- B. weil der Umschlag farbig war.
- C. weil er sich die Bilder ansehen wollte.
- D. weil der Titel ihn an seinen Hunger erinnerte.

Fragment tekstu:

Bastian starrte auf das Buch, das Herr Koreander vorher in Händen gehalten hatte und das nun auf dem Ledersessel lag. Er konnte seine Augen einfach nicht davon abwenden. Bastian hatte das Gefühl, dass das Buch wie ein Magnet war. Bastian näherte sich dem Sessel und berührte das Buch – und im gleichen Augenblick machte etwas in seinem Inneren „klick!“. Bastian hatte das Gefühl, dass mit dieser Berührung etwas Neues begonnen hatte. Er hob das Buch hoch und betrachtete es von allen Seiten. Der Buchumschlag war aus Stoff. Beim Durchblättern sah er, dass die Schrift in zwei verschiedenen Farben gedruckt war. Bilder gab es keine, aber wunderschöne, große Anfangsbuchstaben. Als er den Umschlag noch einmal genauer betrachtete, entdeckte er darauf zwei Schlangen, die sich gegenseitig in den Schwanz bissen und so ein Oval bildeten. Und da stand der Titel: DIE UNENDLICHE GESCHICHTE.

Prawidłowo rozwiązało to zadanie 40% zdających. Aby wybrać poprawną odpowiedź **A.**, należało zrozumieć fragment tekstu, w którym podano powód, dla którego Bastian sięgnął po książkę: Bastian

wziął do ręki książkę, gdyż była ona „jak magnes”. Atrakcyjną dla zdających okazała się odpowiedź B. Maturzyści prawdopodobnie powiązali ją ze zdaniem w tekście: *Der Buchumschlag war aus Stoff. / Beim Durchblättern sah er, dass die Schrift in zwei verschiedenen Farben gedruckt war.* W tekście do tego zadania była wprawdzie mowa o okładce z materiału i dwukolorowym piśmie, ale nie to było powodem, dla którego Bastian wziął do ręki książkę.

Najłatwiejsze okazało się zadanie 4.2.

In welchem Abschnitt erzählt die Autorin		
4.2.	von einer schweren und unbequemen Verkleidung?	B
B.	Einmal musste ich mich als überdimensionaler Joghurtbecher verkleiden, das war hart verdientes Geld. Das Kostüm wog nämlich um die fünfzehn Kilogramm, und die Hitze im Innern war extrem, obwohl ein Miniventilator zur Kühlung integriert war. Wenn man nicht zwischendurch eine Pause macht, hält man das auf keinen Fall länger als anderthalb Stunden aus. Dazu kam, dass mich die Kinder ständig anfassen wollten. Ein paar Kinder, die besonders lustig sein wollten, haben mich mal beinahe zu Boden geworfen. Aber trotzdem hat mir die Joghurt-Aktion viel Spaß gemacht.	

Poprawną odpowiedź **B.** wskazało 70% zdających. Wskazówką do wybrania prawidłowej odpowiedzi była informacja: *Das Kostüm wog nämlich um die fünfzehn Kilogramm, und die Hitze im Innern war extrem, obwohl ein Miniventilator zur Kühlung integriert war.* Zdający łatwo skojarzyli z tym fragmentem zdanie informujące, że kostium, w który przebrał się autor, dużo ważył i było mu w nim bardzo gorąco.

W arkuszu sprawdzana była także umiejętność rozpoznawania związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu. Średni wynik za zadanie 5. sprawdzające tę umiejętność wyniósł 54%. Na uwagę zasługuje zadanie 5.3., które okazało się najtrudniejsze.

Fragment tekstu: Noch vor einigen Jahren war das Kloster Saint-Maurice unbekannt. Selbst die meisten Schweizer haben nie von ihm gehört. Das lag wohl daran, dass die Klosterbewohner mit den Touristen keinen Kontakt haben wollten. 5.3. <u>D</u> Dazu gehört unter anderem, dass das Kloster jetzt eine Internetseite hat. Es gibt ein paar Bücher über das Kloster, und wer den Weg zu ihm findet, kann Teile (...)   Fragment zadania: C. Denn der Schutzpatron dieses Klosters war der erste Mensch mit dunkler Hautfarbe, der heiliggesprochen wurde.   D. Erst vor Kurzem hat die Klosterführung, trotz einiger Proteste der Mönche, die Tore des Klosters ein wenig für die Außenwelt geöffnet.

Prawidłowo rozwiązało je 46% maturzystów, którzy wybrali opcję **D.** Wskazanie poprawnej odpowiedzi wymagało powiązania informacji z tekstu, że mnisi niechętnie kontaktowali się z turystami, z informacją w zadaniu o otworzeniu się klasztoru na świat w ostatnim czasie. Niektórzy maturzyści wybrali błędną odpowiedź **C.** Wstawiali więc do tekstu zdanie mówiące o patronie klasztoru, który był pierwszym kanonizowanym czarnoskórym. Takie uzupełnienie luki 5.3. nie tworzyłoby jednak ciągu logicznego ze zdaniem sąsiadującymi z luką: pierwszy czarnoskóry człowiek był patronem klasztoru, a nie pierwszą osobą, która odwiedziła klasztor.

Najniższe wyniki maturzyści uzyskali za zadania sprawdzające znajomość środków językowych (średni wynik – 33%). Najtrudniejsze było zadanie 9. (średni wynik – 19%). Zadanie polegało na przetłumaczeniu na język niemiecki podanych w języku polskim fragmentów zdań.

Jednym z najtrudniejszych zadań dla maturzystów było zadanie 9.3.

(*Pomimo bólu głowy*) _____ habe ich keine Pause gemacht.

Poprawnie rozwiązało je 15% zdających. W celu poprawnego uzupełnienia luki należało wykazać się znajomością niemieckiego rzeczownika *der Kopfschmerz* oraz jego deklinacji po przyimku *trotz*.

Trudne dla maturzystów okazały się również pozostałe zadania 9.1., 9.2. i 9.4. (odpowiednio 18%, 31% i 12% poprawnych odpowiedzi). Zadanie 9.1. wymagało uzupełnienia zdania przymiotnikami w funkcji przydawki. Większość zdających wpisywała przymiotniki *jung* oraz *bekannt*, ale podawali niewłaściwe końcówki tych przymiotników. W zadaniu 9.2. należało uzupełnić zdanie konstrukcją bezokolicznikową z *zu*. Zdający wpisywali często słowa *etwas besichtigen*, ale konstrukcja ta nie zawierała koniecznego uzupełnienia *zu*. Zadanie 9.4. wymagało od zdających utworzenia zdania przydawkowego, w którym powinien być zastosowany zaimek osobowy *ich* w celowniku. Problemem dla zdających był szyk zdania przydawkowego i użycie czasownika *leihen* w czasie przeszłym. Często zastępowali go czasownikiem *geben*.

Zadanie 8., które również sprawdzało znajomość środków językowych, sprawiło zdającym wiele trudności (średni wynik – 28%). Polegało ono na uzupełnieniu każdej z luk 8.1.–8.4. jednym wyrazem z ramki, przekształcając go w taki sposób, aby powstał spójny i logiczny tekst. Wyzwaniem dla maturzystów były zadania 8.2., 8.3. i 8.4. (odpowiednio 25%, 19% i 25% poprawnych odpowiedzi). W zadaniu 8.2. wymagano użycia czasownika *beobachten* w czasie Präteritum, w zadaniu 8.3. uzupełnienia luki wyrazem *später*, natomiast w zadaniu 8.4. wymagano zastosowania liczby mnogiej rzeczownika *Ergebnis*.

Najłatwiejszym spośród zadań sprawdzających znajomość środków językowych okazało się zadanie 7.1., które polegało na wybraniu właściwego rzeczownika uzupełniającego lukę w zdaniu informującym o zoo w Lipsku.

Das erste *Koala-Haus* in der 138-jährigen **7.1.** _____ des Zoos Leipzig wurde am 12. Mai feierlich eröffnet.

7.1.

- A. Zukunft
- B. Geschichte
- C. Veranstaltung
- D. Gemeinschaft

Właściwego wyboru dokonało 67% maturzystów, którzy prawdopodobnie wzięli pod uwagę zawartą w zdaniu informację o konkretnym przedziale czasowym (138-letnia) i powiązali ją z rzeczownikiem *historia*.

Ostatnią część arkusza stanowiła wypowiedź pisemna. Za sformułowanie wypowiedzi pisemnej zdający otrzymali średnio 58% punktów. Maturzyści mieli do wyboru napisanie rozprawki „za i przeciw” na temat wykorzystywania tabletek lub smartfonów do nauki podczas zajęć lekcyjnych lub artykułu, w którym mieli za zadanie zrelacjonować przebieg festynu ulicznego i zachęcić czytelników do organizowania podobnych imprez.

W kryterium zgodności z poleceniem maturzyści osiągnęli średni wynik 65%. W przypadku rozprawki, najczęściej wybieranej formy wypowiedzi, problemem dla wielu zdających było sformułowanie prawidłowej tezy. Formułowali oni często tezę niezapowiadającą struktury rozprawki argumentatywnej. W przypadku artykułu zdający mieli najczęściej problem ze sformułowaniem zachęty do organizowania podobnych imprez.

Najwyższy średni wynik zdający osiągnęli w kryterium spójności i logiki (69%). Niższe wyniki zdający uzyskali za jakość języka. W kryterium zakresu środków językowych osiągnęli średni wynik 50%, a w kryterium poprawności środków językowych 45%. Nie zawsze stosowali różnorodne i adekwatne do tematu oraz formy wypowiedzi środki językowe, a błędy popełniane w pracach często zaburzały komunikację.

„Pod lupą” – opisywanie reakcji innych osób w wypowiedzi pisemnej na poziomie podstawowym

Zadanie 10. w arkuszu maturalnym z języka niemieckiego na poziomie podstawowym sprawdzało umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej. Należało napisać e-maila do kolegi z Niemiec.

Przyznano Ci nagrodę pieniężną w konkursie na najciekawszy artykuł prasowy w lokalnej gazecie. W e-mailu do kolegi z Niemiec:

- **podaj tematykę swojego artykułu i uzasadnij jej wybór**
- **przedstaw okoliczności, w jakich poinformowano Cię o nagrodzie**
- **napisz, jak zareagowali Twoi rodzice na Twój sukces**
- **poinformuj, na co przeznaczysz otrzymane pieniądze.**

Maturzyści generalnie dobrze poradzi sobie z przekazaniem informacji zawartych w poleceniu, co potwierdza uzyskany przez nich średni wynik w kryterium treści, który wyniósł 77%. Najlepiej realizowali 4. podpunkt polecenia, który wymagał poinformowania, na co przeznaczą nagrodę pieniężną. Również realizacja 1. i 2. podpunktu polecenia nie sprawiła abiturientom większych trudności.

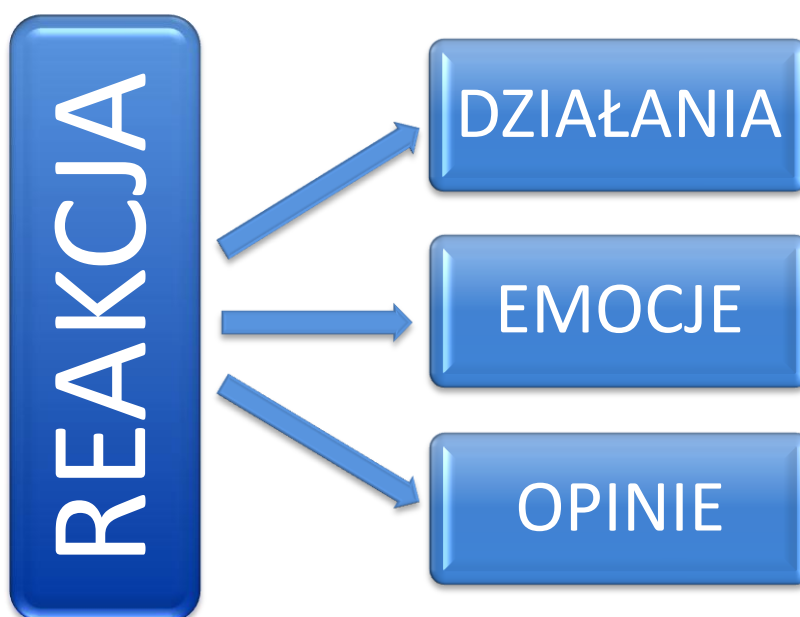
Jednak dla sporej grupy zdających realizacja 3. podpunktu polecenia, czyli opisanie reakcji rodziców na wieść o nagrodzie, okazała się trudna. Warto w związku z tym dokonać jego dokładniejszej analizy.

W 3. podpunkcie polecenia sprawdzane były następujące wymagania zawarte w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego z języka obcego nowożytnego*:

5.6. *Zdający przedstawia opinie innych osób.*

7.7. *Zdający wyraża emocje (np. radość, niezadowolenie, zdziwienie).*

Zgodnie z definicją słownika języka polskiego PWN reakcja to „działanie lub zajęcie jakiegoś stanowiska jako odpowiedź na coś”. Reakcja na wydarzenia może być wyrażona poprzez działania, emocje i opinie, co ilustruje poniższy schemat.

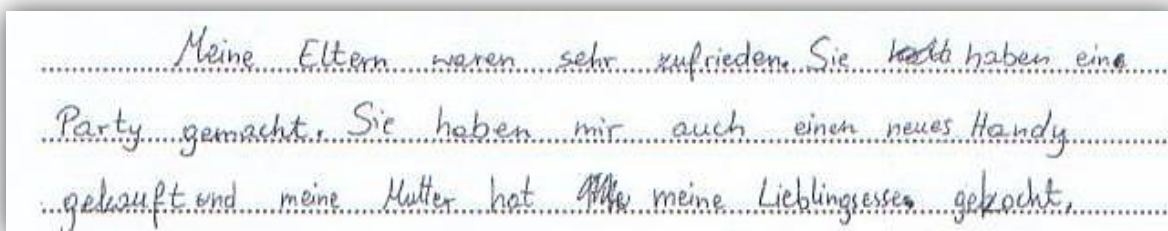
Realizując omawiany podpunkt polecenia, zdający mógł wykorzystać środki leksykalno-gramatyczne dotyczące:

- działań, np. *Meine Eltern haben mich umarmt. / Meine Mama hat meine Lieblingsessense gekocht. / Mein Vater hat mir ein neues Smartphone geschenkt.*
- emocji, np. *Meine Mutter war sehr stolz auf mich. / Mein Vater war sehr zufrieden, dass ich gewonnen habe. / Meine Eltern haben sich sehr gefreut, dass ich den Erfolg erzielt habe.*
- opinii, np. *Meine Eltern fanden es wunderschön, dass ich den Wettbewerb gewann. / Meine Eltern haben es gut gefunden, dass ich den Preis gewonnen habe.*

A jak realizowali omawiany podpunkt polecenia maturzyści?

Zacznijmy od przykładu, który możemy uznać za rozwiązanie zgodne z poleceniem.

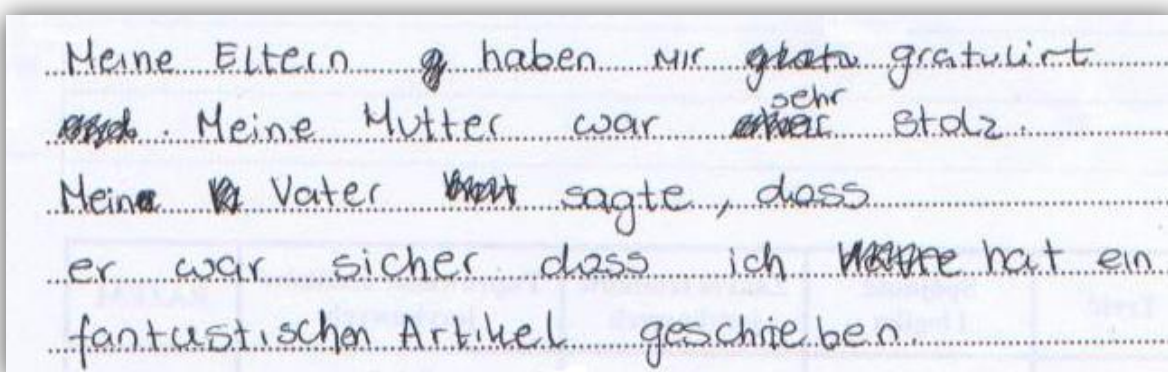
Przykład 1.

W tym przykładzie zdający rozpoczyna opis reakcji od przedstawienia emocji rodziców. Następujące po tym opisy działań rozwijają tę wypowiedź. Skoro rodzice byli bardzo zadowoleni (z tekstu poprzedzającego tę część wypowiedzi wiemy, że z nagrody), to zorganizowali imprezę. Dla potwierdzenia swojego zadowolenia z osiągnięć dziecka kupili mu prezent. Dowiadujemy się również, że mama ugotowała nagrodzonemu jego ulubiony posiłek. Drobne błędy językowe, które pojawiły się w pracy, nie zakłóciły komunikacji, a informacja jest czytelna dla odbiorcy.

Kolejny przykład na pełne i poprawne rozwinięcie 3. podpunktu polecenia skupia się na opisie reakcji słownej, w której zawarta jest opinia.

Przykład 2.

W tym przypadku zdający informuje, że rodzice mu pogratulowali. Mama była bardzo dumna, a tata wyraził swoją pewność co do fantastycznych umiejętności pisarskich swojego dziecka. Był to często występujący w pracach sposób realizacji 3. podpunktu polecenia.

W kolejnym przykładzie zdający skupia się tylko na emocjach.

Przykład 3.

gegessen und Kaffee getrunken. Meine Eltern war sehr zufrieden mit meinem Erfolg. Sie war ^{sowohl} überrascht als auch glücklich. Jetzt muss ich eine wichtige

W przykładzie 3. zawarta jest nie tylko informacja, że rodzice byli zadowoleni ze zwycięstwa swojego dziecka, ale również, że byli zaskoczeni i zarazem szczęśliwi.

Nie wszystkim tegorocznym maturzystom udało się zrealizować 3. podpunkt polecenia w stopniu zadowalającym.

Poniżej przedstawiono fragmenty prac, które ilustrują typowe błędy popełniane przez zdających.

Zacznijmy od prac, które mogą świadczyć o tym, że maturzyści prawdopodobnie nie przeczytali lub nie przeanalizowali dokładnie polecenia.

Przykładami na to mogą być prace, w których zdający pisali o reakcji rodziców, która nie dotyczyła nagrody.

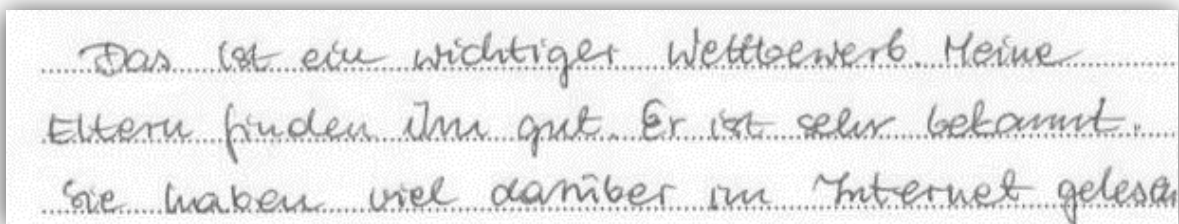
Taki problem ilustrują przykłady 4. i 5.

Przykład 4.

angerufen. Meine Eltern sind in unserer Lokalzeitung gefahren, sie helfen mir. Sie sind waren glücklich. Sie wollten, ich gewinne. Wir wartete lange.

W powyższej pracy zdający opisuje działania i emocje rodziców. Nie są one jednak powiązane z informacją o odniesionym sukcesie, lecz z sytuacją dotyczącą samego udziału w konkursie. Zdający pisze wprawdzie, że rodzice byli szczęśliwi i zawieźli swoje dziecko do lokalnej gazety (w domyśle zapewne do redakcji), jednak informacja, że mają nadzieję na wygraną, zmienia całkowicie wymowę tekstu. Zdający znał środki leksykalne, żeby opisać działania, ale te działania nie były reakcją na wygraną w konkursie.

Przykład 5.

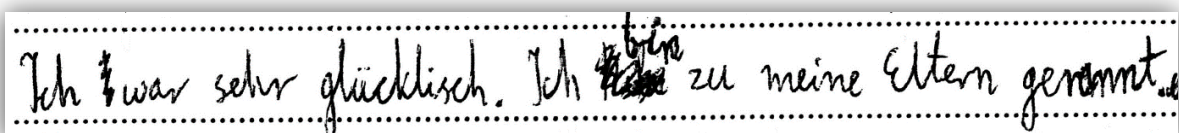

Das ist ein wichtiger Wettbewerb. Meine Eltern finden ihn gut. Er ist sehr bekannt. Sie haben viel darüber im Internet gelesen.

W tym fragmencie pracy występuje opinia, że konkurs jest dobry i bardzo znany. Potwierdzają to opinie przeczytane przez rodziców w Internecie. W wypowiedzi maturzysty widać, że znał adekwatne środki leksykalne, jednak zamiast przekazać opinię rodziców o otrzymaniu przez niego nagrody, przedstawił opinię o samym konkursie.

Kolejnym przykładem na to, że zdający być może nie przeczytał lub nie przeanalizował polecenia, jest praca, w której maturzysta pisał o swojej reakcji na odniesiony sukces.

Przykład 6.

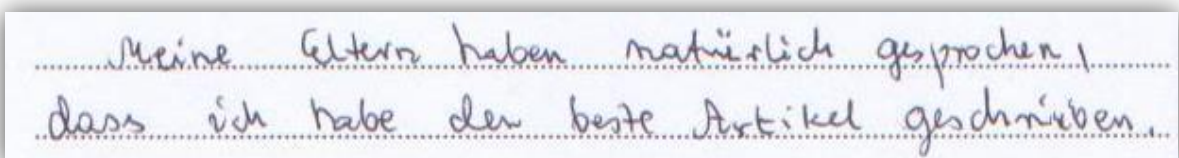

Ich war sehr glücklich. Ich bin zu meine Eltern gerannt.

Zdający zamiast pisać o reakcji rodziców, poinformował o swoich emocjach, o swoim szczęściu w związku z otrzymaniem nagrody, a nawet o swoich działaniach. Stwierdzenie, że autor tekstu był szczęśliwy i pobiegł do rodziców, absolutnie nie opisuje reakcji rodziców. Wystarczyło tę wypowiedź uzupełnić w następujący sposób: *Ich war sehr glücklich. Natürlich meine Eltern auch. Ich bin zu meinen Eltern gerannt, um ihnen meine Urkunde zu zeigen. Sie haben mir sofort gratuliert und vor Freude gelacht. Dann haben wir noch zusammen etwas Leckeres gegessen.*

Jeszcze innym przykładem na to, że maturzysta najprawdopodobniej nie zapoznał się z poleceniem, może być praca, w której zdający w ogóle nie pisał o reakcji na wygraną w konkursie.

Przykład 7.

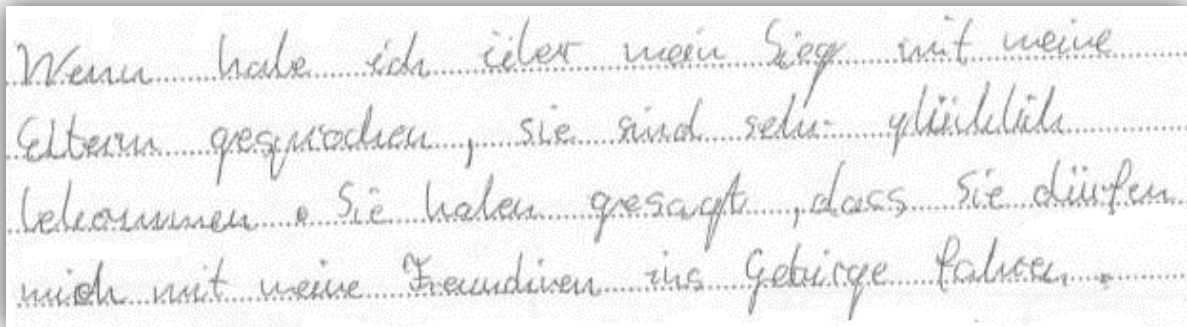
Meine Eltern haben natürlich gesprochen, dass ich habe den beste Artikel geschrieben.

Zdający pisze o rodzicach, ale nie ma tu mowy o ich reakcji na wygraną w konkursie. Rodzice powiedzieli, że ich dziecko napisało najlepszy artykuł. Jest to wprawdzie przytoczenie opinii rodziców, która odnosi się do faktu napisania artykułu. Nie jest ona zatem reakcją na zwycięstwo w konkursie. Wystarczyłaby tu jedna modyfikacja, żeby wypowiedź stała się poprawna, np. *Meine Eltern haben sich gefreut, dass ich den besten Artikel geschrieben habe und dafür einen Preis bekam.*

Z kolejnej pracy można wnioskować, że maturzyści nie posiadali wystarczającego zasobu środków językowych, żeby rozwinąć omawiany podpunkt polecenia.

Taki problem ilustruje następujący przykład.

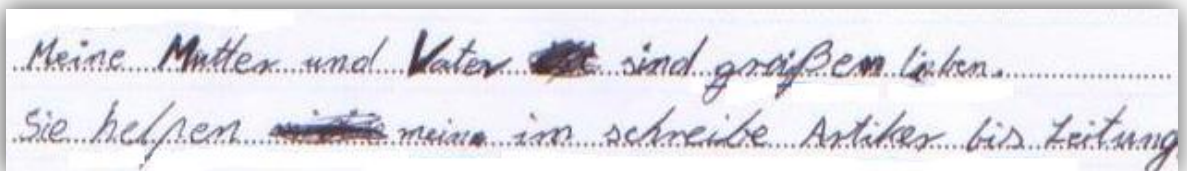
Przykład 8.

W tym przypadku problemem jest nie trafne wykorzystanie wyrażen (np. *glücklich bekommen*), które nie są adekwatne do realizacji omawianego podpunktu polecenia. Użyte w tej wypowiedzi *bekommen* i *dürfen* powodują niejednoznaczność komunikatu. Pamiętajmy, że egzaminator ocenia w pracach to, co jest napisane, a nie to, czego mógłby się domyślać. Wypowiedź maturzysty powinna być jednoznaczna i czytelna, a użyta leksyka w sposób adekwatny dobrana do tematu i do przekazywanych treści. W przykładzie 8. trudno zrozumieć przekazany komunikat. Zdający pisze, że rozmawiał o swoim zwycięstwie z rodzicami, a oni „otrzymali bardzo duże szczęście”. I odpowiedzieli, że „wolno im zawieźć go wraz z przyjaciółką w góry”.

Ostatni fragment jest przykładem na to, że maturzyści popełniali błędy językowe, które zakłócały komunikację w takim stopniu, że 3. podpunkt polecenia należało uznać jako nieujęty w pracy.

Przykład 9.

W powyższej wypowiedzi zaburzenia językowe są bardzo duże. Nie wynika z niej, że jest tu opisana reakcja rodziców na zwycięstwo ich dziecka. Możemy jedynie domyślać się informacji o pomocy rodziców przy pisaniu artykułu i o tym, że bardzo kochają swoje dziecko. Ten opis ma niewiele wspólnego z realizacją, jakiej oczekujemy.

Biorąc pod uwagę typowe błędy popełniane przez zdających przy tworzeniu wypowiedzi pisemnej, warto w procesie dydaktycznym zwrócić uwagę uczniów na:

- uważne czytanie polecenia oraz jego analizę: zorientowanie się w tematyce, która ma być poruszona w tekście
- dobieranie precyzyjnych sformułowań do przekazania informacji wskazanych w poszczególnych podpunktach polecenia: nie odbieganie od tematu; dbałość o podanie dodatkowych szczegółów, dzięki którym informacja będzie wyczerpująca, a realizacja danego podpunktu polecenia w pełni zadowalająca
- adekwatny dobór słownictwa i struktur gramatycznych, np. przy nazywaniu emocji (*vor Freude lachen* itd.), przy podawaniu opinii (*die Eltern bewunderten mein Engagement in den Umweltschutz* itd.), przy stosowaniu czasu przeszłego do relacjonowania wydarzeń z przeszłości (*Ich fuhr in die Altstadt. Da warteten auf mich meine Freunde.* itd.)
- regularne wykonywanie ćwiczeń gramatycznych, które przyczynią się do redukcji lub eliminacji błędów językowych.

Wnioski

Na podstawie analizy wyników egzaminu z języka niemieckiego można wyciągnąć następujące wnioski, które usprawnią pracę z maturzystami w kolejnych latach:

- ❖ Wyniki osiągnięte przez maturzystów pokazują, że duże wyzwanie stanowiły zadania sprawdzające umiejętność określania głównej myśli tekstu (na poziomie podstawowym i rozszerzonym) oraz umiejętność określania poszczególnych części tekstu (na poziomie podstawowym). Warto zwracać uwagę uczniom, że wskazanie głównej myśli tekstu czy głównej myśli poszczególnych części tekstu jest możliwe po zapoznaniu się z tekstem / z częściami tekstu w całości. Należy koncentrować się nie na wybranych szczegółach, lecz rozumieniu ogólnego sensu tekstu / poszczególnych części tekstu. Wskazane jest, by uczniowie wiedzieli, jak może być sformułowany trzon tego typu zadań, np. *Diese Person spricht über ... / Der Text handelt von ...*. Na lekcji uczniowie mogą podawać dokończenie podanych tu zdań po wysłuchaniu lub przeczytaniu krótkich tekstów.
- ❖ Na poziomie podstawowym niskie wyniki uzyskali tegoroczni maturzyści w zadaniu sprawdzającym umiejętność określania intencji nadawcy/autora tekstu w obszarze rozumienia ze słuchu. Podczas ćwiczenia rozumienia ze słuchu warto w fazie poprzedzającej słuchanie tekstu zwrócić uwagę na użyte w zadaniu zwroty, a w szczególności na czasowniki określające intencje nadawcy/autora tekstu, np. *will empfehlen / loben / kritisieren / raten / warnen*. Czasowniki te nie muszą wystąpić w tekście, ale cały tekst może stanowić ich synonimiczny odpowiednik. Innym ćwiczeniem może być próba formułowania przez uczniów tekstów intencyjnych tak, by nie użyć kluczowego słowa, ale wyrazić np. prośbę, żal, przeprosić kogoś, zaprosić na coś, skrytykować coś. To uświadomi im, jakie środki językowe mogą pojawić się w wypowiedzi, gdy jej autor przekazuje intencję.
- ❖ Zadania sprawdzające znajomość środków językowych były problemem dla zdających na poziomie podstawowym i poziomie rozszerzonym. Znajomość środków językowych sprawiała problem nie tylko w zadaniach sprawdzających tę umiejętność, ale pośrednio też w zadaniach z obszaru wypowiedzi pisemnej, rozumienia ze słuchu i rozumienia tekstu pisanego. Bez znajomości struktur leksykalno-gramatycznych nie jest możliwe zrozumienie tekstów i treści zadań, a także realizacja wypowiedzi pisemnej zgodnej z poleceniem. Istotne jest, aby uczniowie mieli możliwość ćwiczenia nie tylko sprawności receptywnych, ale też sprawności produktywnych, wykorzystując struktury leksykalno-gramatyczne zawarte w tekstach ze słuchu. Struktury leksykalne i gramatyczne powinny być ćwiczone w kontekście, a nie w oderwaniu od niego. Sukces może zapewnić systematyczne wykorzystywanie nowej leksyki i nowych zagadnień gramatycznych, np. poprzez pisanie e-maila, dokonywanie wpisów na forum, pisanie bloga oraz ćwiczenia utrwalające, np. grupowanie wyrazów według kategorii, zastosowanie wyrazów w pytaniach lub krótkich historyjkach, gra memory itd.
- ❖ W wypowiedzi pisemnej na poziomie podstawowym zdający mieli problemy z realizacją 3. podpunktu polecenia, który dotyczył reakcji rodziców na wygraną w konkursie. Należy zwrócić uwagę uczniom, że tworzenie wypowiedzi pisemnej musi być zawsze poprzedzone wnikliwą analizą polecenia. Warto zastanowić się, jakie umiejętności z podstawy programowej sprawdzane są w zadaniu, np. czy jest to przedstawianie opinii innych osób, wyrażanie emocji itd. Precyzyjne przekazanie informacji zapewni analiza czasowników użytych w poszczególnych podpunktach polecenia (np. wyjaśnij, zapytaj, zrelacjonuj, opisz). Istotne jest, by zdający formułował swoją wypowiedź zgodnie z podpunktami polecenia i nie odchodził od tematu. Należy też pamiętać o dodatkowych uwagach umieszczonych pod poleceniem, które przypominają o rozwijaniu wypowiedzi. Wypowiedź minimalna powinna być tak rozbudowana o dodatkowe szczegóły, aby odbiorca był w pełni poinformowany w zakresie wymaganej informacji. Odpowiednie powiązania logiczne w obrębie zdań i całego tekstu, zadowalający zakres środków językowych oraz prawidłowe użycie środków językowych zapewnią wysoką ocenę pracy przyszłego maturzysty.